UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö – Sosiaaliturvajärjestelmien soveltaminen – Siirtotyöläiset – Henkilö, joka on palkkatyössä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana kahdessa eri jäsenvaltiossa – Sovellettavan lainsäädännön määrittäminen – Asetus (EY) N:o 883/2004 – 13 artiklan 3 kohta – Asetus (EY) N:o 987/2009 – 14 artiklan 5 b kohta – 16 artikla – Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista käsittelevän hallintotoimikunnan päätösten vaikutukset – Tutkimatta jättäminen

Asiassa C-89/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakian tasavallan ylin tuomioistuin) on esittänyt 28.1.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 15.2.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Radosław Szoja

vastaan

Sociálna poisťovňa,

WEBUNG s.r.o:n

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen (esittelevä tuomari) sekä tuomarit M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan ja D. Šváby,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Slovakian hallitus, asiamiehenään B. Ricziová,

– Tšekin hallitus, asiamiehinään J. Vláčil ja M. Smolek,

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. S. Schillemans, M. Noort ja M. Bulterman,

* Oikeudenkäyntikieli: slovakki.

– Euroopan komissio, asiamiehinään D. Martin ja A. Tokár,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL 2004, L 166, s. 1 ja oikaisu EUVL 2004, L 200, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 22.5.2012 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 465/2012 (EUVL 2012, L 149, s. 4) (jäljempänä perusasetus), 13 artiklan 3 kohdan ja 72 artiklan asetuksen N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä 16.9.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 987/2009 (EUVL 2009, L 284, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 465/2012 (jäljempänä täytäntöönpanoasetus), 14 ja 16 artiklan sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 34 artiklan 1 ja 2 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Radosław Szoja, joka on Puolan kansalainen, joka toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana Puolan tasavallan alueella ja on palkkatyössä Slovakian tasavallan alueella, ja Sociálna poisťovňa (sosiaaliturvalaitos, Slovakia; jäljempänä Slovakian sosiaaliturvalaitos) ja jossa on kyse siitä, että kyseinen henkilö ei kuulu Slovakian sairaus-, eläke- ja työttömyysvakuutusjärjestelmään.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Perusasetus

3 Perusasetuksen johdanto-osan 1, 15, 17 ja 45 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(1) Kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamissäännöt koskevat henkilöiden vapaata liikkuvuutta, ja niillä pitäisi myötävaikuttaa heidän elintasonsa ja työntekonsa edellytysten parantumiseen.

– –

(15) Yhteisön alueella liikkuvien henkilöiden olisi kuuluttava vain yhden jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään, jotta vältetään sovellettavien kansallisten lainsäädäntöjen päällekkäisyys ja tästä mahdollisesti aiheutuvat ongelmat.

– –

(17) Kaikkien jäsenvaltion alueella toimivien henkilöiden yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla on aiheellista säätää, että pääsääntöisesti sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka alueella asianomainen henkilö tekee palkkatyötä tai toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana.

– –

(45) Suunnitellun toiminnan tavoitetta eli yhteensovittamistoimenpiteitä sen takaamiseksi, että henkilöiden oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen voidaan tosiasiallisesti käyttää, ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin, vaan se voidaan kyseisen toimen laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. – –”

4 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

a) ’palkkatyöllä’ toimintaa tai vastaavaa tilannetta, jota pidetään palkkatyönä sen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä, jossa tätä toimintaa harjoitetaan tai vastaava tilanne vallitsee;

b) ’itsenäisellä ammatinharjoittamisella’ toimintaa tai vastaavaa tilannetta, jota pidetään itsenäisenä ammatinharjoittamisena sen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä, jossa tätä toimintaa harjoitetaan tai vastaava tilanne vallitsee;

– –

l) ’lainsäädännöllä’ kunkin jäsenvaltion osalta lakeja, asetuksia, määräyksiä sekä muita täytäntöönpanotoimenpiteitä, jotka liittyvät 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin sosiaaliturvan aloihin.

– –

n) ’hallintotoimikunnalla’ 71 artiklassa tarkoitettua toimikuntaa;

– –”

5 Kyseisen asetuksen 11 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat vain yhden jäsenvaltion lainsäädännön alaisia. Kyseinen lainsäädäntö määritetään tämän osaston mukaisesti.”

6 Perusasetuksen 13 artiklan 1 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Palkkatyötä tavallisesti kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa tekevä henkilö on

– –

3. Henkilö, joka tavallisesti on palkkatyössä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioissa, on sen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, jossa hän on palkkatyössä, tai jos hän on palkkatyössä kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa, 1 kohdan mukaisesti määritettävän lainsäädännön alainen.”

7 Kyseisen asetuksen 16 artiklassa, jonka otsikko on ”Poikkeukset 11–15 artiklaan”, säädetään seuraavaa:

”1. Kaksi jäsenvaltiota tai useampi jäsenvaltio, näiden jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset tai näiden viranomaisten nimeämät elimet voivat yhteisellä sopimuksella myöntää poikkeuksia 11–15 artiklasta tiettyjen henkilöiden tai henkilöryhmien eduksi.

2. Henkilöön, joka saa eläkettä tai eläkkeitä yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ja joka asuu toisessa jäsenvaltiossa, voidaan hänen pyynnöstään olla soveltamatta viimeksi mainitun jäsenvaltion lainsäädäntöä, edellyttäen että hän ei ole tämän lainsäädännön alainen palkkatyön tai itsenäisen ammatinharjoittamisen vuoksi.”

8 Kyseisen asetuksen 72 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Hallintotoimikunnan tehtävänä on

a) käsitellä kaikkia hallinnollisia ja tulkinnallisia kysymyksiä, jotka johtuvat tämän asetuksen tai sen täytäntöönpanoasetuksen säännöksistä taikka mistä tahansa sopimuksesta tai järjestelystä, joka on tehty näiden perusteella, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asianomaisten viranomaisten, laitosten tai henkilöiden oikeutta turvautua jäsenvaltioiden lainsäädännössä, tässä asetuksessa tai perustamissopimuksessa säädettyyn tai määrättyyn menettelyyn tai tuomioistuimeen;

– –”

Täytäntöönpanoasetus

9 Täytäntöönpanoasetuksen alkuperäisen version 14 artiklan 5 kohdan b alakohdassa säädettiin seuraavaa:

”Sovellettaessa perusasetuksen 13 artiklan 1 kohtaa ’palkkatyötä tavallisesti kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa tekevä henkilö’ tarkoittaa erityisesti henkilöä, joka

– –

b) jatkuvasti harjoittaa vuorottelevaa toimintaa, pienimuotoista toimintaa lukuun ottamatta, kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa, vuorottelun tiheydestä tai säännöllisyydestä riippumatta.”

10 Täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan 5, 5 b ja 8 kohdassa säädetään seuraavaa:

”5. Sovellettaessa perusasetuksen 13 artiklan 1 kohtaa ’palkkatyötä tavallisesti kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa tekevä henkilö’ tarkoittaa henkilöä, joka saman yrityksen tai työnantajan taikka usean yrityksen tai työnantajan palveluksessa harjoittaa samanaikaisesti tai vuorotellen yhtä tai useampaa erillistä toimintaa kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa.

– –

5 b. Pienimuotoista toimintaa ei oteta huomioon määritettäessä sovellettava lainsäädäntö perusasetuksen 13 artiklan nojalla. Täytäntöönpanoasetuksen 16 artiklaa sovelletaan kaikkiin tämän artiklan mukaisiin tapauksiin.

– –

8. Sovellettaessa perusasetuksen 13 artiklan 1 ja 2 kohtaa ’huomattava osa palkkatyötä tekevän ja itsenäisen ammatinharjoittajan toiminnasta’ jossakin jäsenvaltiossa tarkoittaa, että määrällisesti huomattava osa palkkatyötä tekevän tai itsenäisen ammatinharjoittajan kaikesta toiminnasta tapahtuu siellä, vaikka kyseessä ei välttämättä ole suurin osa toiminnasta.

– –”

11 Täytäntöönpanoasetuksen 16 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Toimintaa kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa harjoittavan henkilön on ilmoitettava tästä asuinjäsenvaltionsa toimivaltaisen viranomaisen nimeämälle laitokselle.

2. Henkilön asuinpaikan nimetyn laitoksen on viipymättä määritettävä asianomaiseen henkilöön sovellettava lainsäädäntö ottaen huomioon perusasetuksen 13 artiklan sekä täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan. Määrittäminen on aluksi väliaikaista. Laitoksen on ilmoitettava väliaikaisesta määrittämisestään kunkin sellaisen jäsenvaltion nimetyille laitoksille, jossa toimintaa harjoitetaan.

3. Sovellettavan lainsäädännön 2 kohdan mukainen väliaikainen määrittäminen tulee lopulliseksi kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten nimeämille laitoksille on 2 kohdan mukaisesti ilmoitettu siitä, ellei lainsäädäntöä jo ole lopullisesti määritetty 4 kohdan perusteella tai vähintään yksi asianomaisista laitoksista ole ilmoittanut asuinjäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen nimeämälle laitokselle tämän kahden kuukauden jakson loppuun mennessä, että se ei voi vielä hyväksyä lainsäädännön määrittämistä tai että sillä on asiasta erilainen käsitys.

4. Jos epävarmuus sovellettavan lainsäädännön määrittämisestä edellyttää kahden tai useamman jäsenvaltion toimivaltaisten laitosten tai viranomaisten yhteydenottoja, henkilöön sovellettava lainsäädäntö on määritettävä yhteisellä sopimuksella yhden tai useamman asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten nimeämän laitoksen tai toimivaltaisten viranomaisten itsensä pyynnöstä ottaen huomioon perusasetuksen 13 artiklan sekä täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan asiaankuuluvat säännökset.

– –

5. Sen jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen, jonka lainsäädäntö määritetään sovellettavaksi joko väliaikaisesti tai lopullisesti, on ilmoitettava viipymättä asianomaiselle henkilölle.

6. Jos asianomainen henkilö ei toimita 1 kohdassa tarkoitettua tietoa, tätä artiklaa on sovellettava kyseisen henkilön asuinjäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten nimeämän laitoksen aloitteesta heti, kun tämä on saanut tietoa kyseisen henkilön tilanteesta, mahdollisesti jonkin muun asianomaisen laitoksen välityksellä.”

Slovakian oikeus

12 Sosiaaliturvasta annetun lain nro 461/2003 (zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení), sellaisena kuin sitä sovellettiin pääasiaan (jäljempänä sosiaaliturvalaki), 3 §:n 1 momentin a kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Tässä laissa tarkoitetaan palkkatyöllä, ellei erityisessä säännöksessä tai kansainvälisessä sopimuksessa, jota sovelletaan ensisijaisesti Slovakian tasavallan lainsäädäntöön nähden, toisin säädetä, oikeussuhteeseen perustuvaa toimintaa, jonka perusteella syntyy

a) oikeus erityisessä säännöksessä tarkoitetusta epäitsenäisestä työstä maksettavaan palkkaan, lukuun ottamatta sellaiseen aikaisempaan oikeussuhteeseen perustuvaa muuta kuin rahapalkkaa, johon oikeus saada palkkaa erityisessä säännöksessä tarkoitetusta epäitsenäisestä työstä perustui ja joka suoritetaan sosiaalirahaston varoista

– –”

13 Sosiaaliturvalain 4 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Sairaus- ja eläkevakuutusta sekä työttömyyskorvausta suoritettaessa työntekijällä tarkoitetaan, ellei laissa toisin säädetä, sellaisessa oikeussuhteessa olevaa luonnollista henkilöä, johon perustuu viimeksi mainitun oikeus 3 §:n 1 momentin a kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun säännöllisesti maksettavaan kuukausipalkkaan – –”

14 Sosiaaliturvalain 7 §:n 1 momentin c kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä laissa tarkoitetaan työnantajalla

– –

c) luonnolliselle henkilölle, joka on 3 §:n 1 momentin a kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa tarkoitetussa palkkatyössä

1. luonnollista henkilöä, joka on velvollinen maksamaan työntekijälle 3 §:n 1 momentin a kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa tarkoitetun palkan ja joka asuu jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolena olevassa valtiossa kuin Slovakian tasavallassa, tai Sveitsin valaliiton alueella taikka valtiossa, jonka kanssa Slovakian tasavalta on tehnyt kansainvälisen sopimuksen, jota sovelletaan ensisijaisesti Slovakian tasavallan lakeihin nähden, tai

2. oikeushenkilöä, joka on velvollinen maksamaan työntekijälle 3 §:n 1 momentin a kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa tarkoitetun palkan ja jolla on kotipaikka tai jonka sivuliikkeellä on kotipaikka jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolena olevassa valtiossa, tai Sveitsin valaliiton alueella taikka valtiossa, jonka kanssa Slovakian tasavalta on tehnyt kansainvälisen sopimuksen, jota sovelletaan ensisijaisesti Slovakian tasavallan lakeihin nähden.”

15 Sosiaaliturvalain 14 §:n 1 momentin a kohdassa säädetään seuraavaa:

”Pakollisen sairausvakuutuksen piiriin kuuluvat

a) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu työntekijä – –”

16 Sosiaaliturvalain 15 §:n 1 momentin a kohdassa säädetään seuraavaa:

”Pakollisen eläkevakuutuksen piiriin kuuluvat

a) 4 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu työntekijä – –”

17 Sosiaaliturvalain 19 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Pakollisen sairausvakuutuksen piiriin kuuluva työntekijä on pakollisesti vakuutettava työttömyyttä vastaan, ellei tässä laissa toisin säädetä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

18 Radosław Szoja on Puolan kansalainen, joka ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenevin tavoin toimii itsenäisenä ammatinharjoittajana Puolassa ja on palkkatyössä Slovakiassa, jossa hän on ollut rekisteröitynä sosiaaliturvalaitoksen vakuutettujen kansalliseen rekisteriin 1.2.2013 lähtien.

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Zakład Ubezpieczeń Społecznychin (sosiaaliturvalaitos, Puola; jäljempänä Puolan sosiaaliturvalaitos) ja Slovakian sosiaaliturvalaitoksen välisestä kirjeenvaihdosta ilmenee, että koska pääasian valittajan asuinpaikka on Puolassa, jossa hän toimii lisäksi itsenäisenä ammatinharjoittajana, Puolan sosiaaliturvalaitos katsoi, että valittaja kuului 1.7.2012 lähtien Puolan sosiaalivakuutuslainsäädännön piiriin perusasetuksen 13 artiklan 3 kohdan ja täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohdan nojalla.

20 Puolan sosiaaliturvalaitos perusteli tätä päätöstä sillä, että Szojan Slovakian tasavallan alueella tekemä työ oli pienimuotoista.

21 Näin ollen kyseinen laitos ilmoitti täytäntöönpanoasetuksen 16 artiklan 3 kohdan mukaisesti 22.4.2013 Slovakian sosiaaliturvalaitokselle, että Szoja kuului Puolan lainsäädännön piiriin 1.2.2013 lähtien.

22 Slovakian sosiaaliturvalaitos ei ole riitauttanut tätä sovellettavan lainsäädännön väliaikaista määrittämistä ja tämä määrittäminen on siten tullut lopulliseksi täytäntöönpanoasetuksen 16 artiklan 3 kohdan nojalla.

23 Kyseinen sosiaaliturvalaitos katsoi näin ollen, että 1.2.2013 lähtien Szoja ei kuulunut slovakialaisen työnantajansa pakollisen sairausvakuutuksen, eläkevakuutuksen eikä työttömyysvakuutuksen piiriin.

24 Slovakian sosiaaliturvalaitoksen muutoksenhakuelin vahvisti tämän päätöksen.

25 Szoja haki ajankohtana, jota ei ole täsmennetty, Krajský súd v Žilinen (Žilinan alueellinen tuomioistuin, Slovakia) antamaan tuomioon muutosta ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.

26 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan Puolan sosiaaliturvalaitos tarkasteli Szojan tilannetta täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohdan perusteella ja sovelsi tämän tilannetta koskevaan päätökseen siten perusasetuksen 13 artiklan 1 kohtaa.

27 Kyseinen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että perusasetuksen 13 artiklan 1 kohta koskee ainoastaan palkkatyötä, kun taas nyt käsiteltävässä asiassa on kyse henkilöstä, joka on palkkatyössä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioissa ja sovellettavan lainsäädännön määräytymisperuste on siten sen mukaan täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan 8 kohdan nojalla se paikka, jossa huomattava osa asianomaisen palkkatyötä tekevän ja itsenäisen ammatinharjoittajan toiminnasta tapahtuu.

28 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy lisäksi ilmi, ettei Slovakian sosiaaliturvalaitos tukeutunut sellaiseen perusasetuksen 13 artiklan säännöksestä poikkeavaan erityiseen sopimukseen, joka perustuu kyseisen asetuksen 16 artiklaan.

29 Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakian tasavallan ylin tuomioistuin) on näin ollen päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Voidaanko [perusasetuksen] 13 artiklan 3 kohtaa, kun otetaan huomioon [perusoikeuskirjan] 34 artiklan 1 ja 2 kohdassa vahvistettu oikeus sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaalisiin etuihin, tulkita pääasian olosuhteissa siten, että ei oteta huomioon täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan täsmennyksiä eikä mahdollisuutta soveltaa tämän perusteella kyseisen asetuksen 16 artiklassa tarkoitettua menettelyä, jolloin työajan lyhyt kesto tai työntekijän palkan pienuus ei vaikuta siihen, miten valitaan kansallinen lainsäädäntö, jota sovelletaan siinä tapauksessa, että palkattu työ ja toiminta itsenäisenä ammatinharjoittajana osuvat päällekkäin, eli siten, ettei mainittua täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklaa sovelleta perusasetuksen 13 artiklan 3 kohtaa tulkittaessa?

2) Mikäli ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, voiko kansallinen tuomioistuin arvioida tilanteessa, jossa kaksi asetusta eli perusasetus ja täytäntöönpanoasetus ovat soveltamisvaiheessa ristiriidassa keskenään, – – niiden säännöksiä niiden normatiivisen painoarvon perusteella eli sillä perusteella, mikä on niiden asema unionin oikeuden säädöshierarkiassa?

3) Voidaanko perusasetuksen säännösten tulkintaa, jonka hallintotoimikunta on esittänyt perusasetuksen 72 artiklan mukaisesti, pitää Euroopan unionin toimielimen sitovana tulkintana, josta kansallinen tuomioistuin ei voi poiketa, mikä samaan aikaan estää ennakkoratkaisupyynnön

esittämisen, vai onko kyseessä vain yksi Euroopan unionin oikeuden hyväksytyistä tulkinnoista, joka kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon yhtenä päätöksensä perustana olevista seikoista?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

30 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, voidaanko perusasetuksen 13 artiklan 3 kohtaa, kun sitä luetaan perusoikeuskirjan 34 artiklan 1 ja 2 kohdan valossa, tulkita ilman, että otetaan huomioon täytäntöönpanoasetuksen 14 ja 16 artikla.

31 Tästä on muistutettava, että kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian, ja sen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (tuomio 18.5.2017, Lahorgue, C-99/16, EU:C:2017:391, 21 kohta).

32 On siis todettava, että kun otetaan huomioon pääasian tosiseikat sellaisina kuin ne ilmenevät ennakkoratkaisupyynnöstä, on tukeuduttava täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan 5 b kohtaan eikä tämän asetuksen alkuperäisen version 14 artiklan 5 kohdan b alakohtaan.

33 Näin ollen ensimmäinen kysymys on ymmärrettävä siten, että sillä tiedustellaan, onko perusasetuksen 13 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että tämän säännöksen perusteella pääasian valittajan kaltaiseen henkilöön, joka tavallisesti on palkkatyössä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioissa, sovellettavan kansallisen lainsäädännön määrittämiseksi otettava huomioon täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan 5 b kohdassa ja 16 artiklassa esitetyt vaatimukset.

34 Kuten perusasetuksen johdanto-osan 1 ja 45 perustelukappaleesta ilmenee, kyseisellä asetuksella on tarkoitus varmistaa jäsenvaltioiden kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen sen takaamiseksi, että henkilöt voivat tosiasiallisesti käyttää oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ja siten myötävaikuttaa unionin alueella liikkuvien henkilöiden elintason ja työnteon edellytysten parantumiseen.

35 Perusasetuksen 11 artiklan 1 kohdassa ilmaistaan yhden ainoan sovellettavan lainsäädännön periaate, jonka mukaan henkilöihin, joihin kyseistä asetusta sovelletaan, sovelletaan vain yhden ainoan jäsenvaltion lainsäädäntöä. Kyseisen periaatteen tarkoituksena on siten estää useampien kansallisten lainsäädäntöjen samanaikaisesta soveltamisesta mahdollisesti aiheutuvat vaikeudet ja poistaa erilainen kohtelu, joka unionin alueella liikkuvien työntekijöiden ja ammatinharjoittajien osalta on seurausta sovellettavien lainsäädäntöjen osittaisesta tai kokonaisesta päällekkäisyydestä (ks. vastaavasti tuomio 9.3.2006, Piatkowski, C-493/04, EU:C:2006:167, 21 kohta).

36 Perusasetuksen 13 artiklan 3 kohdassa esitetty ensimmäinen tapaus koskee sellaiseen henkilöön sovellettavan kansallisen lainsäädännön määrittämistä, joka on tavallisesti palkkatyössä yhdessä jäsenvaltiossa ja itsenäisenä ammatinharjoittajana toisessa jäsenvaltiossa, ja sen mukaan kyseiseen henkilöön sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa tämä henkilö on palkkatyössä.

37 Pääasiassa kyseessä olevan tilanteen kaltaisessa tilanteessa, jossa on riidatonta, että Szoja on samanaikaisesti palkkatyössä Slovakiassa ja itsenäisenä ammatinharjoittajana Puolassa, hänen on siis katsottava kuuluvan tämän perusasetuksen 13 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun ensimmäisen tapauksen alaan.

38 Täytäntöönpanoasetuksen, jolla on tarkoitus vahvistaa perusasetuksen täytäntöönpanomenettelyä koskevat yksityiskohtaiset säännöt, 14 artiklan 5 b kohdassa kuitenkin säädetään, ettei pienimuotoista toimintaa oteta huomioon määritettäessä sovellettava lainsäädäntö perusasetuksen 13 artiklan nojalla.

39 Kuten edellä 20 ja 22 kohdassa on todettu, tältä osin ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Puolan sosiaaliturvalaitoksen mukaan Szojan Slovakian alueella tekemä työ on pienimuotoista ja että sovellettavan lainsäädännön määrittäminen on tullut lopulliseksi, kun otetaan huomioon täytäntöönpanoasetuksen 16 artiklan 3 kohta.

40 Szojan kaltaiseen henkilöön, joka tavallisesti on palkkatyössä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioissa, sovellettavan kansallisen lainsäädännön määrittämiseksi perusasetuksen 13 artiklan 3 kohdan nojalla on näin ollen otettava huomioon täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan 5 b kohta, jonka mukaan vähäistä työtä ei oteta huomioon.

41 Lisäksi on muistutettava, että täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan 5 b kohdasta ilmenee, että kyseisen asetuksen 16 artiklaa sovelletaan kaikkiin tässä 14 artiklassa tarkoitettuihin tapauksiin. Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tapauksessa on näin ollen otettava huomioon myös kyseisen asetuksen 16 artikla, jossa säädetään menettelystä sovellettavan lain määrittämiseksi perusasetuksen 13 artiklan nojalla.

42 Tältä osin on muistutettava, että perusasetuksessa säädetyt lainvalintasäännöt velvoittavat jäsenvaltioita sitovasti eikä voida sallia, että näiden sääntöjen soveltamisalaan kuuluvat sosiaalivakuutetut voisivat mitätöidä niiden vaikutukset siten, että heillä olisi mahdollisuus välttää ne (ks. vastaavasti tuomio 14.10.2010, van Delft ym., C-345/09, EU:C:2010:610, 52 kohta).

43 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämistä tiedusteluista, jotka koskevat perusoikeuskirjan 34 artiklaa, on todettava, ettei tällä artiklalla ole vaikutusta edellä todettuun, koska tämän artiklan määräykset eivät johda siihen, ettei täytäntöönpanoasetuksen 14 ja 16 artiklan soveltamisella olisi merkitystä pääasiassa.

44 Kaiken edellä todetun perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että perusasetuksen 13 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että tämän säännöksen perusteella pääasian valittajan kaltaiseen henkilöön, joka tavallisesti on palkkatyössä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioissa, sovellettavan kansallisen lainsäädännön määrittämiseksi on otettava huomioon täytäntöönpanoasetuksen 14 artiklan 5 b kohdassa ja 16 artiklassa esitetyt vaatimukset.

Toinen kysymys

45 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen esitetty vastaus, toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Kolmas kysymys

46 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko perusasetuksen 72 artiklaa tulkittava siten, että hallintotoimikunnan päätökset ovat pakottavia.

47 Tästä on muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa luotu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita ne tarvitsevat ratkaistakseen niiden käsiteltäviksi saatetut asiat (määräys 20.7.2016, Stanleybet Malta ja Stoppani, C-141/16, ei julkaistu, EU:C:2016:596, 6 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

48 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa myös, että jotta unionin oikeutta voitaisiin tulkita siten, että tulkinta olisi kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen, sen on määritettävä esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat lähtökohdat, joihin nämä kysymykset perustuvat. Ennakkoratkaisupyynnössä on lisäksi ilmoitettava täsmällisesti ne syyt, joiden perusteella kansallinen tuomioistuin on epävarma unionin oikeuden tulkinnasta ja on päätynyt siihen, että ennakkoratkaisukysymysten esittäminen unionin tuomioistuimelle on tarpeen (määräys 20.7.2016, Stanleybet Malta ja Stoppani, C-141/16, ei julkaistu, EU:C:2016:596, 7 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Tältä osin on tärkeää huomata, että ennakkoratkaisupyyntöihin sisältyvät tiedot eivät ole tarpeen ainoastaan siksi, että unionin tuomioistuin voisi niiden perusteella antaa vastauksia, joista on hyötyä, vaan myös siksi, että jäsenvaltioiden hallituksilla ja muilla osapuolilla, joita asia koskee, on näiden tietojen perusteella mahdollisuus esittää huomautuksensa Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti. Unionin tuomioistuimen on huolehdittava siitä, että tämä mahdollisuus turvataan, kun otetaan huomioon se, että kyseisen määräyksen nojalla ainoastaan ennakkoratkaisupyynnöt annetaan tiedoksi näille osapuolille (määräys 20.7.2016, Stanleybet Malta ja Stoppani, C-141/16, ei julkaistu, EU:C:2016:596, 10 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Nyt käsiteltävässä tapauksessa on todettava, ettei kolmas kysymys täytä näitä edellytyksiä, sillä ennakkoratkaisupyyntö ei sisällä riittävästi tosiseikkoja koskevia tietoja hallintotoimikunnan täsmällisen päätöksen olemassaolosta eikä kyseisen päätöksen mahdollisesta vaikutuksesta pääasiassa. Unionin tuomioistuimella ei siten ole riittävästi tietoja syistä, joiden vuoksi pyydetty unionin oikeuden tulkitseminen on tarpeen, jotta tähän kysymykseen voidaan antaa vastaus. Jäsenvaltiot ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitetut muut osapuolet, joita asia koskee, eivät ole voineet tehokkaasti esittää huomautuksiaan tästä kysymyksestä tai ovat voineet esittää niitä hyvin pintapuolisesti.

51 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, ettei kolmatta kysymystä voida ottaa tutkittavaksi.

Oikeudenkäyntikulut

52 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004, sellaisena kuin se on muutettuna 22.5.2012 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 465/2012, 13 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että tämän säännöksen perusteella pääasian valittajan kaltaiseen henkilöön, joka tavallisesti on palkkatyössä ja itsenäisenä ammatinharjoittajana eri jäsenvaltioissa, sovellettavan kansallisen lainsäädännön määrittämiseksi on otettava huomioon asetuksen N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä 16.9.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 987/2009, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 465/2012, 14 artiklan 5 b kohdassa ja 16 artiklassa esitetyt vaatimukset.

Allekirjoitukset